

Lieta C-460/23 [Kinshasa]ⁱ**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2023. gada 21. jūlijs

Iesniedzējtiesa:*Tribunale di Bologna* (Itālija)**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2023. gada 17. jūlijs

Apsūdzētā:

OB

Pamatlietas priekšmets

Kriminālprocess pret Kongo valstspiederīgo OB, kura tiek apsūdzēta par darbību veikšanu ar mērķi panākt divu nepilngadīgo, arī ārvalstnieku, nelikumīgu ieceļošanu Itālijas teritorijā, kā arī tiek apsūdzēta noziegumā par viltotu personu apliecinošu dokumentu turēšanu attiecībā uz sevi un abām nepilngadīgajām.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Iesniedzējtiesa saskaņā ar LESD 267. pantu izvirza jautājumu par tādu ES tiesību aktu par nelegālās imigrācijas atbalstīšanu, kā arī ar tiem saistīto Itālijas īstenošanas noteikumu saderību ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartu (turpmāk tekstā – “Harta”), kuros attiecībā uz noziegumu par nelegālās ārvalstnieku ieceļošanas atbalstīšanu netiek paredzēts, ka humānās palīdzības sniegšanas mērķis var tikt uzskatīts par attaisnojošu iemeslu, kas izslēdz sodāmību.

ⁱ Šis lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

Prejudiciālie jautājumi

1) Vai Pamattiesību hartai un it īpaši 52. panta 1. punktā minētajam proporcionalitātes principam kopsakarā ar 6. un 17. pantā minētajām tiesībām uz personas brīvību un tiesībām uz īpašumu, kā arī ar 2. un 3. pantā minētajām tiesībām uz dzīvību un personas neaizskaramību, ar 18. pantā minētajām patvēruma tiesībām un ar 7. pantā minēto ģimenes dzīves neaizskaramību ir pretrunā Direktīvas 2002/90/EK un Pamatlēmuma 2002/946/TI noteikumi (kas Itālijas tiesību sistēmā ieviesti ar *T.U.I.* [Konsolidēto noteikumu attiecībā uz imigrāciju] 12. panta noteikumiem), ciktāl ar tiem dalībvalstīm ir uzlikts pienākums paredzēt krimināltiesiska rakstura sankcijas ikvienam, kas apzināti atbalsta vai veic darbības, kuru mērķis ir atbalstīt ārvalstnieku nelikumīgu ieceļošanu Savienības teritorijā arī tad, ja šādas rīcības mērķis nav peļņas gūšana, vienlaikus neparedzot dalībvalstīm pienākumu izslēgt kriminālsodāmību par rīcību nelikumīgas ieceļošanas atbalstīšanai ar mērķi sniegt ārvalstniekam humāno palīdzību?

2) Vai Pamattiesību hartai un it īpaši 52. panta 1. punktā minētajam proporcionalitātes principam kopsakarā ar 6. un 17. pantā minētajām tiesībām uz personas brīvību un tiesībām uz īpašumu, kā arī ar 2. un 3. pantā minētajām tiesībām uz dzīvību un personas neaizskaramību, ar 18. pantā minētajām patvēruma tiesībām un ar 7. pantā minēto ģimenes dzīves neaizskaramību ir pretrunā Konsolidēto noteikumu attiecībā uz imigrāciju 12. pantā paredzētā kriminālatbildība, ciktāl ar to tiek sankcionēta to personu rīcība, kuras veic darbības ar mērķi nodrošināt ārvalstnieka nelikumīgu ieceļošanu valsts teritorijā arī tad, ja šīs rīcības mērķis nav peļņas gūšana, vienlaikus neizslēdzot kriminālsodāmību par rīcību nelikumīgas ieceļošanas atbalstīšanai ar mērķi sniegt ārvalstniekam humāno palīdzību?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Padomes direktīva 2002/90/EK (2002. gada 28. novembris), ar ko definē neatļautas ieceļošanas, tranzīta un uzturēšanās atbalstīšanu; it īpaši: 1. pants

Padomes Pamatlēmums 2002/946/TI (2002. gada 28. novembris) par krimināltiesiskās sistēmas stiprināšanu, lai novērstu neatļautas ieceļošanas, tranzīta un uzturēšanās atbalstīšanu; it īpaši: 1. panta 1. punkts, 6. pants

Eiropas Savienības Pamattiesību harta; it īpaši: 52. panta 1. punkts

Atbilstošās valsts tiesību normas

Decreto legislativo n. 286 del 25 luglio 1998 (Testo unico delle disposizioni concernenti la disciplina dell'immigrazione e norme sulla condizione dello straniero) 1998. gada 25. jūlija Leģislatīvais dekrēts Nr. 286/1998 par

konsolidētajiem noteikumiem attiecībā uz imigrāciju un ārzemnieka statusu; turpmāk tekstā – “TUI”); it īpaši: 12. pants

1. Izņemot gadījumus, kad nodarījums veido smagāku noziegumu, ikviens, kurš, pārkāpjot šo konsolidēto noteikumu normas, atbalsta, vada, organizē, finansē vai veic ārzvalstnieku pārvadāšanu valsts teritorijā vai arī veic citas darbības, kuru mērķis ir nelikumīgi panākt ārzvalstnieka ieceļošanu valsts vai citas valsts, kuras pilsonis šī persona nav vai kurā tai nav pastāvīgas uzturēšanās tiesību, teritorijā, tiek sodīts ar brīvības atņemšanu no diviem līdz sešiem gadiem un ar naudas sodu 15 000 eiro par katru personu.

2. Neierobežojot Kriminālkodeksa 54. panta noteikumus, darbība Itālijā, lai sniegtu palīdzību un humāno palīdzību ārzvalstniekiem, kuriem tā ir nepieciešama un kuri atrodas valsts teritorijā, nav noziegums.

[..] [turpmākie punkti, kas attiecas uz līdzīgiem, bet smagākiem nodarījumiem un sodāmi ar bargākiem sodiem]

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 2019. gada 27. augustā Kongo valstspiederīgā OB ieradās pie Boloņas gaisa robežas ar lidojumu no Kasablankas, uzrādīja viltotu Senegālas pasi un pavadīja divas astoņus un trīspadsmit gadus vecas meitenes, kurām viņa uzrādīja divas viltotas pasas. Tādējādi OB veica darbības, kuru mērķis bija panākt abu nepilngadīgo nelikumīgu ieceļošanu Itālijas teritorijā, un tika apsūdzēta par “ārzvalstnieku nelikumīgas ieceļošanas atbalstīšanu” saskaņā ar TUI 12. panta 1. punktu.
- 2 2019. gada 28. augustā OB tika arestēta un abas meitenes ar *Tribunale per i minorenni* [Bāriņtiesas] rīkojumu tika uzticētas īpašam uzņemšanas centram.
- 3 2019. gada 29. augustā OB uzklaušīja *Tribunale di Bologna* [Boloņas tiesas] pirmstiesas izmeklēšanas tiesnesis, kuram viņa paziņoja, ka ir aizbēgusi no Kongo Demokrātiskās Republikas, lai izvairītos no nāves draudiem, ko viņai un viņas ģimenei bija izteicis viņas partneris pēc viņu attiecību pārtraukšanas. Viņa arī apgalvoja, ka nepilngadīgās meitenes, kas ceļoja kopā ar viņu, ir attiecīgi viņas meita un viņas māsasmeita (viņas mirušās māsas meita, kura uzticēta viņai), un ka viņa paņēma bērnus līdzi, jo baidās par viņu personas neaizskaramību. Minētais tiesnesis apstiprināja OB arestu, bet neizdeva rīkojumu par viņas palikšanu cietumā.
- 4 2019. gada 9. oktobrī apsūdzētā iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Attiecīgā procedūra vēl nav pabeigta.
- 5 Vēlāk *Tribunale per i minorenni* konstatēja, ka viena no divām nepilngadīgajām patiešām ir apsūdzētās meita un ka, visticamāk, otra meitene patiešām ir viņas māsasmeita.

- 6 2023. gada 29. maijā tiesas sēdē iesniedzējtiesā apsūdzētās advokāts ierosināja iesniegt Tiesai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu; iesniedzējtiesa šo lūgumu apmierināja un apturēja valsts tiesvedību.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 7 Iesniedzējtiesa ir tiesa, kurai ir jālemj par apsūdzētās kriminālatbildību.
- 8 Vispirms tā paskaidro, ka *TUI* 12. panta 1. punktā paredzētajam ārvalstnieka nelikumīgas ieceļošanas atvieglošanas noziegums ir apdraudējums tādā nozīmē, ka Itālijas likumdevējs, lai iepriekš novērstu kaitējumu tiesiskajām interesēm, ir paredzējis sodīt jau pašu rīcību tikai tāpēc vien, ka tiek veiktas darbības, kuru mērķis ir panākt trešo valstu pilsoņu nelikumīgu ieceļošanu, neatkarīgi no šādu darbību mērķa. Turklāt nav nepieciešams konkrēts nolūks gūt peļņu no nozieguma (īpašs nodoms gūt peļņu, kas tiek izcelts tikai kā atbildību pastiprinošs apstāklis).
- 9 Vēl viens šī nozieguma aspekts ir tā brīva forma, kas nozīmē, ka noziedzīgo nodarījumu likumpārkāpējs var izdarīt jebkādā veidā un ar jebkuriem līdzekļiem. Tāpēc šī rīcība var būt ļoti daudzveidīga.
- 10 Vienīgais attaisnojošais iemesls ir paredzēts *TUI* 12. panta 2. punktā, taču tas nav piemērojams šajā lietā, jo paredz, ka glābšanas un humānās palīdzības darbības tiek sniegtas ārvalstniekam, kurš jau atrodas Itālijas teritorijā (pieņemums par uzturēšanās atbalstīšanu vai par ekspatriācijas atbalstīšanu no Itālijas uz citām dalībvalstīm).
- 11 Tā rezultātā kriminālsods skar arī tos, kuri ir atbalstījuši nelikumīgu ārvalstnieka ieceļošanu, lai sniegtu humāno palīdzību, arī tad, ja ārvalstniekam tas ir nepieciešams.
- 12 Ņemot vērā iepriekš minēto, iesniedzējtiesa norāda, ka Itālijas tiesību akti atbilst Savienības tiesiskajam regulējumam, kā tas noteikts Direktīvā 2002/90/EK un Pamatlēmumā 2002/946/TI (turpmāk tekstā – “ES tiesiskais regulējums”), jo saskaņā ar šo tiesisko regulējumu attiecībā uz ieceļošanas atbalstīšanu, pirmkārt, nav paredzēts peļņas gūšanas mērķis un, otrkārt, nav precīzu nosacījumu, lai identificētu nelikumīgo rīcību, kas tādējādi var izpausties dažādos veidos.
- 13 Attiecībā uz sodāmības izslēgšanas iemeslu Direktīvas 2002/90/EK 1. panta 2. punktā ir paredzēta tikai iespēja, nevis pienākums dalībvalstīm izslēgt kriminālatbildību gadījumos, kad nelikumīgas ieceļošanas atbalstīšana notiek, lai sniegtu humāno palīdzību.
- 14 Paredzot kriminālatbildību par attiecīgo rīcību, gan ES tiesiskā regulējuma, gan aplūkojamā valsts tiesību aktu mērķis ir apkarot nelikumīgo migrantu kontrabandu un izmantošanu, ko veic arī noziedzīgās organizācijas, kuras nevilcinās apdraudēt pašu migrantu dzīvību. Turklāt to mērķis ir nodrošināt, ka migrācijas plūsmas notiek sakārtotā un kontrolētā veidā.

- 15 Taču iesniedzējtiesa norāda uz iespējamu neatbilstību Hartas 52. panta 1. punktā noteiktajiem kritērijiem attiecībā uz nepieciešamību un samērīgumu, proti, iesaistīto pretējo interešu saprātīgu līdzsvaru.
- 16 Minētā tiesa izvirza jautājumu par to, cik saprātīga ir sodāmības izslēgšanas neparedzēšana saistībā ar pieņemumu, kad rīcības, ar kuru atvieglo nelikumīgu ārvalstnieku ieceļošanu, mērķis ir humānās palīdzības sniegšana un ar to ieinteresētā puse tiek atvieglota īstenot pamattiesības, piemēram, tiesības uz dzīvību un personas neaizskaramību, ko aizsargā ar Hartas 2. un 3. pantu, patvēruma tiesības, ko aizsargā ar Hartas 18. pantu, un tiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību, ko aizsargā ar Hartas 7. pantu.
- 17 Tās ieskatā šo pamattiesību aizsardzība ir jāņem vērā līdzsvarošanā, kam jābūt kopējās imigrācijas politikas pamatā; iesniedzējtiesa norāda, ka tā vietā gan ES tiesiskajā regulējumā, gan Itālijas tiesību aktos tiek dota nesamērīgi liela nozīme migrācijas plūsmu kontroles interešu aizsardzībai, kas arī nosaka nevajadzīgu pamattiesību upurēšanu.
- 18 Iesniedzējtiesa uzskata, ka arī Eiropas likumdevējs, Direktīvas 2002/90/EK 1. panta 2. punktā paredzot dalībvalstīm iespēju ieviest humānās palīdzības attaisnojumu, apstiprina, ka šāda sodāmības izslēgšanas iemesla ieviešana nebūtu šķērslis migrācijas plūsmu kontroles mērķu sasniegšanai. Šī tiesa arī atzīmē, ka dažās dalībvalstīs (piemēram, Somijā, Beļģijā, Spānijā) humānais mērķis jau dažādos veidos tiek atzīts par sodāmības izslēgšanas iemeslu.
- 19 Iesniedzējtiesa uzsver, ka, pat ja migrācijas plūsmu kontroles mērķis ir būtisks un likumīgs, tomēr ES tiesiskais regulējums (kā arī tam atbilstošie Itālijas tiesību akti) to īsteno nesamērīgi, jo tas neļauj izslēgt sodāmību par rīcību (nelikumīgas ieceļošanas atbilstīšanu ar mērķi sniegt humāno palīdzību), kas patiesībā cenšas nodrošināt aizsargājamās pamattiesības.
- 20 Līdz ar to Eiropas likumdevēja pieņemtais tiesiskais regulējums, šķiet, pārkāpj saprātīguma kritērijus, jo pieļauj aizsargājamo pamattiesību upurēšanu gadījumos, kad šāda upurēšana paša likumdevēja izvirzīto mērķu sasniegšanai nav nepieciešama.
- 21 Iesniedzējtiesa atgādina, ka *TUI* 12. panta 1. punktā minētais noziegums, kas ir attiecināms uz šo lietu, šķietami atbilst ES tiesiskajam regulējumam, bet iepriekš minēto iemeslu dēļ tai ir šaubas par tā saderību ar Hartā noteiktajiem valdošajiem principiem.
- 22 No vienas puses ir skaidrs, ka apsūdzētās rīcība objektīvi atbilst rīcībai, kas ir sodāma par *TUI* 12. panta 1. punktā paredzēto noziegumu.
- 23 Tomēr, no otras puses, iesniedzējtiesas ieskatā, to pašu rīcību var uzskatīt par vērstu uz humānās palīdzības mērķa sniegšanu saistībā ar vairākiem aspektiem: abu nepilngadīgo tiesībām uz dzīvību, kas tiek apdraudētas izcelsmes valstī; abu nepilngadīgo patvēruma tiesībām saistībā ar starptautiskās aizsardzības

pieprasījumu, ko iesniegusi apsūdzētā (kurai ir vecāku atbildība par vienu no meitenēm, bet otra tika uzticēta viņas aizbildnībā); tiesībām uz ģimenes dzīvi, ņemot vērā vecāku un radniecības attiecības starp divām nepilngadīgajām, kuras tika atbalstītas ieceļot valsts teritorijā, un pašu apsūdzēto (kas attiecīgi ir māte un tante)

- 24 Tomēr, pat ja humānās palīdzības sniegšanas mērķis tiek noskaidrots valsts procesa ietvaros, iesniedzējtiesai, pamatojoties uz Itālijas tiesību aktiem, joprojām būtu jāatzīst apsūdzētā par vainīgu, jo *TUI* 12. pantā minētie noteikumi neparedz atbilstošu iemeslu sodāmības izslēgšanai.
- 25 Visbeidzot, iesniedzējtiesa norāda, ka uz apsūdzēto pašlaik neattiecas personas brīvību ierobežojoši pasākumi, tomēr tā lūdz, lai lieta tiktu izskatīta, piemērojot paātrinātu procedūru saskaņā ar Tiesas Reglamenta 105. pantu, jo tajā ir ierosināti interpretācijas un spēkā esamības jautājumi, kas varētu radīt tūlītējas sekas attiecībā uz izskatāmajām krimināllietām saistībā ar līdzīgiem gadījumiem gan Itālijas tiesību sistēmā, gan citu dalībvalstu tiesību sistēmās, kurās uz apsūdzētajiem varētu attiekties personas brīvību ierobežojoši pasākumi.